Ευθανασία - Εκκλησιαστική άποψη (Σεβασμ. Μητροπ. Ναυπάκτου κ.κ. Ιερόθεος)

Categories : ΒΙΟΗΘΙΚΗ

Date : 12 Ιανουαρίου, 2006

Με αφορμή την εκδήλωση που διοργάνωσε ο Ιατρικός Σύλλογος Πατρών, προς τιμή του προστάτη των ιατρών Αγίου & Ευαγγελιστή Λουκά, την Τετάρτη 24 Νοεμβρίου 2004, με θέμα την Ευθανασία, δημοσιεύουμε σήμερα την ομιλία του Σεβασμ. Μητροπ. Ναυπάκτου κ.κ. Ιεροθέου. Στην στρογγυλή τράπεζα συμμετείχαν επίσης οι: κ. Μπονίκος Διονύσιος, Καθηγ. Ιατρικής Σχολής Παν/μίου Πατρών - Πρόεδρος Ιατρικού Τμήματος, κ. Βλαχογιάννης Ιωάννης, Καθ. Ιατρικής Σχολής Παν/μίου Πατρών με θέμα 'Δεοντολογικά και ηθικά ζητήματα της εξέλιξης της τεχνολογίας και ιατρικής: Το παράδειγμα 'μεταμόσχευση'' και κ. Ματσούκης Ευάγγελος, Δικηγόρος - Ποινικολόγος, με θέμα: 'Ευθανασία - Νομική άποψη'. Την εκδήλωση συντόνισε ο Πρόεδρος του Ιατρικού Συλλόγου Πατρών κ. Δημήτριος Σιαμπλής.

Συζητείται ευρύτατα το πρόβλημα της “ευθανασίας” στις ημέρες μας. Βέβαια, και παλαιότερα γινόταν συζήτηση γύρω από το θέμα αυτό, αλλά σαφώς μέσα σε διαφορετική προοπτική. Δηλαδή, παλαιά εξεταζόταν το θέμα μέσα από την φιλοσοφική προοπτική, ενώ σήμερα μέσα από την ατομοκρατική και ωφελιμιστική πλευρά.

Η ευρύτατη συζήτηση προκαλεί πολλές υποψίες. Η σύγχρονη πείρα έχει αποδείξει ότι, όταν για κάποιο θέμα γίνεται δημοσιογραφικός θόρυβος, σημαίνει ότι επίκειται μια νομοθετική αλλαγή στο θέμα αυτό.

Στα επόμενα δεν θα εξετάσω τις διάφορες μορφές της λεγομένης ευθανασίας, όπως την εκούσια ενεργητική ευθανασία, την ακούσια ενεργητική ευθανασία, την παθητική ευθανασία, την έμμεση ευθανασία και την υποβοηθούμενη αυτοκτονία, καθώς επίσης τις ψυχολογικές και κοινωνικές συνέπειες, αλλά την ευθανασία μέσα από την εκκλησιαστική προοπτική.

~~~~~~

Η Εκκλησία δεν μπορεί να υποστηρίξη καμμιά μορφή ευθανασίας, γιατί η ίδια της ενδιαφέρεται να δώση στον άνθρωπο την ζωή, την προ του θανάτου και την μετά από αυτόν. Μάλιστα, επιδιώκει να οδηγήση τον άνθρωπο στο εύ θνήσκειν, που στην πραγματικότητα είναι υπέρβαση του θανάτου. Βέβαια, η επιστήμη μπορεί να βλέπη το θέμα μέσα από την δική της ανθρωποκεντρική πλευρά και ο σύγχρονος άνθρωπος, που αποφασίζει να ζη εκτός της Εκκλησίας, μπορεί να κάνη τις επιλογές του, όμως η Εκκλησία ποτέ δεν μπορεί να εκκοσμικεύη την αποκάλυψη και να την κατεβάζη στα ανθρώπινα, μονοδιάστατα και αυτόνομα επίπεδα.

Θα ήθελα να εκθέσω σύντομα τέσσερεις λόγους για τους οποίους η Εκκλησία δεν είναι δυνατόν να υποστηρίξη κάποια μορφή ευθανασίας.

Πρώτον. Η ζωή δεν είναι δημιούργημα δικό μας, αλλά δώρο Θεού. Και γι’ αυτό δεν έχουμε αποκλειστικά δικαιώματα πάνω σε αυτήν. Ο Θεός είναι κύριος της ζωής και του θανάτου και κανείς άλλος. Αυτός έχει, θα μπορούσαμε να πούμε, το «κοπυράιτ» ως χορηγός της ζωής. Ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός κάνει λόγο για την διάκριση μεταξύ των “εφ’ ημίν”, όσων έχουμε εξουσία, και των “ουκ εφ’ ημίν”, όσων, δηλαδή, δεν έχουμε αρμοδιότητα και εξουσία. Ασφαλώς το δώρο της ζωής ανήκει στα “ουκ εφ’ ημίν” και επομένως υπάγεται στην αποκλειστικότητα του Θεού.

Δεύτερον. Δεν απολυτοποιείται η βιολογική ζωή. Είναι γνωστό ότι η ιστορία του
~~~~~~

ανθρώπου δεν τελειώνει με τον θάνατο, αλλά συνεχίζεται και πέρα από αυτόν. Και μπορεί κανείς να υπογραμμίση ότι η ζωή μετά τον θάνατο έχει μεγάλη αξία και σπουδαιότητα. Έτσι, λοιπόν, την διαδικασία του θανάτου την βλέπουμε και την αντιμετωπίζουμε ως απόκτηση και συνέχιση μιας άλλης ζωής. Η προσευχή της Εκκλησίας είναι σαφής: "χριστιανά τα τέλη της ζωής ημών, ανώδυνα, ανεπαίσχυντα, ειρηνικά και καλήν απολογία την παρά του φοβερού βήματος του Χριστού". Ο τρόπος του τέλους του βίου συνδέεται με τον τρόπο τελείωσης της ζωής του ανθρώπου και την παράστασή του στο φοβερό βήμα του Χριστού. Και μια μικρή προσευχή του ανθρώπου στο τέλος της ζωής του μπορεί να του δώση μια άλλη διαφορετική, αιώνια προοπτική. Παρατείνουμε την ζωή, γιατί ελπίζουμε στην τελείωση και σωτηρία.

Τρίτον. Ο πόνος στην ζωή του ανθρώπου είναι πολύ χρήσιμος και αποδοτικός, αρκεί να γνωρίζη ο άνθρωπος τον τρόπο να τον αντιμετωπίζη. Δυστυχώς ο λόγος για την ευθανασία ανθεί στις σύγχρονες κοινωνίες στις οποίες έχει αποβληθή ο πόνος ως ανάξιος λόγου. Είναι σημαντικό να λεχθή ότι ο διάσημος ψυχοθεραπευτής ?a?e?? ??aa?? έχει υποστηρίξει την άποψη ότι ο πόνος αποτελεί ένα βασικό υπαρξιακό πρόβλημα, και δι' αυτού δίνεται στον άνθρωπο η μοναδική ευκαιρία για εσωτερική πληρότητα. Διδάσκει εμφαντικά ότι ο άνθρωπος δεν πρέπει να αγωνίζεται να αποφύγη τον πόνο, αλλά μάλλον να είναι διατεθειμένος να υποφέρη στην ζωή του, με την προϋπόθεση, βέβαια, ότι ο πόνος έχει κάποιο νόημα. Μάλιστα, υποστηρίζει ότι, όταν ο άνθρωπος αντιμετωπίζη μια αθεράπευτη ασθένεια, τότε του δίνεται η ευκαιρία "νά εκπληρώση και το πιο βαθύ του νόημα". Οι περισσότεροι άνθρωποι αναζητούν την ευχαρίστηση, την απόλαυση και αποφεύγουν τον πόνο, αλλά είναι σίγουρο ότι η αντιμετώπιση, κατά σωστό τρόπο, του πόνου δίνει μια άλλη αίσθηση της ζωής, πιο ολοκληρωμένης και γνήσιας.

Τέταρτον. Η όλη διαδικασία του θανάτου, όσο και αν είναι επώδυνη, δεν είναι χαμένος χρόνος. Για τον άρρωστο είναι καιρός προετοιμασίας για την είσοδό του σε έναν άλλο "χώρο" ζωής, για τους συγγενείς και τους οικείους είναι ευκαιρία να εκφράσουν τα αισθήματα στοργής, αγάπης και συμπάθειας προς τα αγαπητά τους πρόσωπα. Για παράδειγμα, τα παιδιά έχουν την μοναδική ευκαιρία να ανταποδώσουν τις "οφειλές", την αγάπη τους προς τους γονείς. Και η πείρα έχει βεβαιώσει ότι τις περισσότερες φορές γύρω από το κρεββάτι ενός μελλοθάνατου επανασυνδέονται φιλίες, αναπτύσσεται η τρυφερότητα και η αγάπη, τις οποίες καταστρέφει η πολυτάραχη και αγχώδης κοινωνική σύγχρονη ζωή. Ο λόγος της ευθανασίας γίνεται σε κοινωνίες όπου επικρατεί αστοργία, αμοραλισμός και ατομικισμός.

~~~~~~

Γίνεται σήμερα πολύς λόγος για την ευθανασία, ακριβώς γιατί δεν μπορούμε να εννοήσουμε τον θάνατο. Ευθανασία και θάνατος είναι δύο αντιστρόφως ανάλογες έννοιες. Όταν κατανοήσουμε το μυστήριο του θανάτου, τότε δεν έχει θέση η λεγομένη ευθανασία, και όταν μιλούμε και δεχόμαστε την ευθανασία, δείχνουμε ότι έχουμε ανικανότητα να διεισδύσουμε στο μυστήριο του θανάτου.

Δυστυχώς, ζούμε σε μια εποχή η οποία δεν αντιμετωπίζει τα θέματα φιλοσοφικά και θεολογικά, αλλά εμπορικά και ατομικιστικά. Μακάρι να μην είναι αλήθεια, αλλά έχω μία υποψία ότι το θέμα αυτό, όπως και πολλά άλλα παρόμοια, έχουν περιπλεχθή σε οικονομικά μεγέθη, και ακόμη ίσως στους σκοπούς των ασφαλιστικών οργανισμών ή εταιρειών. Εύχομαι να μην είναι αλήθεια κάτι τέτοιο και να παραμείνη στον χώρο της υποψίας. Πάντως είναι σίγουρο ότι το θέμα βλαστάνει και καρποφορεί σε κοινωνίες αποπροσανατολισμένες και αφιλόσοφες, άστοργες και αφιλόστοργες, ευδαιμονιστικές και χρησιμοθηρικές. Αν όμως ο άνθρωπος δεν μπορεί να φιλοσοφήση πάνω στην διαδικασία του θανάτου, δεν μπορεί να καταλάβη τί είναι ζωή καί, βέβαια, δεν μπορεί να είναι πρόσωπο.
~~~~~~